

DALYKO (MODULIO) APRAŠAS

Dalyko (modulio) pavadinimas lietuvių kalba	Dalyko (modulio) pavadinimas anglų kalba	Kodas
Juoko kultūra	The Culture of Laughter	

Anotacija
Kursas įveda į bendruosius juoko kultūros tyrimo kontekstus: ritualinį, istorinį bei filosofinį teorinį. Jame aptariamos ritualinės juoko kultūros ištakos, istorinių raidos sąlygų klausimai, filosofinės juoko koncepcijos bei mokomasi analizuoti kultūros reiškinius juoko aspektu.

Dėstytojas (-ai)	Padalinys (-iai)
Koordinuojantis: doc. Inga Vidugirytė-Pakerienė Kitas (-i):	Filologijos fakultetas, Universiteto g. 5, Vilnius

Studijų pakopa	Dalyko (modulio) tipas
Pirmoji	Bendrujų universitetinių studijų

Įgyvendinimo forma	Vykdymo laikotarpis	Vykdymo kalba (-os)
Auditorinė	Pavasario / rudens semestrai	Lietuvių

Reikalavimai studijuojančiam	
Išankstiniai reikalavimai: Gebėjimas skaityti anglų kalba B2 lygiu	Gretutiniai reikalavimai (jei yra): nėra

Dalyko (modulio) apimtis kreditais	Visas studento darbo krūvis	Kontaktinio darbo valandos	Savarankiško darbo valandos
5	130	48	82

Dalyko (modulio) tikslas		
<p>Suformuoti juoko kultūros sampratą ir įtvirtinti jos aktualumą analizuojant šiuolaikines medijas (literatūrą, menus ir masinės komunikacijos priemones), įvesti į juoko kultūros istoriją ir antropologiją bei filosofinio apmąstymo kontekstą, apibrėžti pagrindines juoko kultūros sąvokas (juokas, humoras, satyra, parodija, karnavalas etc.), atskleisti jų analitinį potencialą, išmokyti taikyti šias sąvokas (dabarties) kultūros reiškinių analizei.</p>		
Dalyko (modulio) studijų siekiniai	Studijų metodai	Vertinimo metodai
- Studentai gebės apibrėžti juoko kultūros sampratą, išmanys jos istoriją ir raidos dėsningumus, supras juoko kultūros reikšmę dabarties pasaulyje.	Paskaitos (probleminis dėstymas) su vaizdinės medžiagos demonstravimu, grupės diskusija, minčių lietus.	Pristatymas, analizuojantis pasirinktą juoko kultūros reiškinį; egzaminas - testas (arba analitinis rašto darbas, jeigu studentas nori jį rašyti vietoj testo), aktyvus dalyvavimas diskusijoje.
- Studentai išmanys juoko kultūros filosofinio apmąstymo kontekstą ir supras socialinę juoko kultūros problematiką, gebės teoriniu lygmeniu svarstyti apie juoko kultūros reiškinius.	Probleminis dėstymas, privalomų tekstų skaitymas ir komentavimas, grupės diskusija, minčių lietus, pristatymo rengimas.	
- Studentai mokės atpažinti juoko kultūros reiškinius ir juos analizuoti bei interpretuoti įvairių medijų žodiniuose ir vizualiuose tekstuose: literatūroje, teatro pastatymuose, kine, dailėje, populiarios kultūros žanruose, masinės komunikacijos priemonėse, visuomeninio gyvenimo reiškiniuose.	Atliekama seminaro grupėje bei savarankiška kultūros tekstų analizė, kolegų darbų aptarimas.	

- Studentai gebės praktiškai naudoti tarpdalykinį juoko kultūros sąvokyną ir taikyti jį kultūros reiškinių analizei.	Atliekama seminaro grupėje bei savarankiška kultūros tekstų analizė, kolegų darbų aptarimas.	
- Studentai sustiprins mokslinės medžiagos rinkimo, analitinio darbo, viešo kalbėjimo, dalyvavimo grupės diskusijoje įgūdžius.	Pristatymo rengimas, grupės diskusija.	

Temos	Kontaktinio darbo valandos						Savarankiškų studijų laikas ir užduotys		
	Paskaitos	Konsultacijos	Seminarai	Pratybos	Laboratoriniai darbai	Praktika	Visas kontaktinis darbas	Savarankiškas darbas	Užduotys
1. Įvadas. Juoko kultūra: tradicinis juoko kultūros santykis su „rimtąja“ kultūra (komedija-tragedija, viduramžių bažnytinė šventė – karnavalas, epas – romanas, herojus – triksteris etc.), skirties tarp rimtumo ir juokingumo nusitrynimas dabarties popularioje kultūroje. Tarpdalykinės prieigos įsteigimas: juokas įvairių disciplinų akiratyje (antropologija, istorija, filosofija, literatūra, teatras, kinas, vizualiųjų medijų tyrimai). Pagrindinės juoko kultūros sąvokos ir jų kontekstai (juokas, karnavalas, satyra, parodija etc.). Juoko kultūros tyrimo istorija ir kryptys, svarbiausi vardai, juoko teorijos, jų taikymas kultūros analizėje, analizės tikslai ir uždaviniai. Šiuolaikinių medijų juoko tyrimai ir perspektyvos.	2		2				4		Pirmajam seminarui tereikia pagalvoti, kokie juoko reiškiniai domina ir ką norėtusi apie juos sužinoti. Seminaro metu vyksta pokalbis šia tema. Antroje seminaro dalyje dėstytoja pademonstruoja juoko kultūros reiškinio analizės ir jos pristatymo, kokį studentai turės savarankiškai padaryti atsiskaitymui, pavyzdį.
2. Juoko antropologija; kūniškieji / fiziologiniai juoko aspektai, juokas ir agresija, juokas ir fizinė / psichinė iškrova, juokas ir seksualumas. Fizinio juoko reiškinio kultūrinė semantizacija: ritualinis juokas, jo pėdsakai mitologijoje, tautosakoje ir etnografijoje, mitinė triksterio / antiherojaus figūra. M. Bachtino karnavalinio juoko koncepcija. Ritualinės senosios graikų komedijos šaknys, komedija vs. tragedija. Komedijos žanro savitumas, raida ir dabartis: antikinė senoji komedija, naujoji komedija, Šekspyro komedija „Vasarvidžio nakties sapnas“ bei komiškieji tragedijų personažai, Moljero normatyvinė komedija, XIX a.	4		8				12	20	Bachtino veikalo <i>Rablais ir viduramžių bei Renesanso liaudies kultūra</i> įvado studijavimas, pasirengimas komentuoti (privalomos literatūros sąrašė nurodyta ištrauka). Fellinio filmo „Amarcord“ žiūrėjimas ir pasiruošimas interpretavimas karnavalų kultūros aspektu (filmo kopija yra VU Bibliotekos Žurnalistikos ir medijų skaitikloje). bei filmo interpretacijai juoko kultūros sąvokų kontekste. Aristofano komedijos <i>Taika</i> skaitymas, kino komedijų <i>Notting Hill</i> ir <i>Six Shooter</i> žiūrėjimas bei pasiruošimas

<p>komedija (N. Gogolis), absurdo komedija, Charlie Chaplino komedijos, šiuolaikiniai komedijos žanrai. Komedijos žanras Lietuvos teatruose. Antropologinių juoko kultūros aspektų apibendrinimas: juoko kultūros indėlis suprantant žmogiškuosius lūkesčius, tikėjimus, jų biologines bei socialines motyvacijas ir pasirinkimus. Seminaruose Bachtino koncepcija, taip pat ir kitos istorinės / etnografinės/ antropologinės juoko interpretacijos išbandomos taikant jas Lietuvos viešojo gyvenimo ritualinei pusei aptarti.</p>								interpretuoti komedijos filosofijos kontekste.
<p>3. Juoko istorija ir geografija: Vakarų Europos juokas – karnavalai, karaliaus dvaras, miesto kultūra; stačiatikių juokas (Bizantijos ir Senosios Rusijos kultūrose susiformavęs požiūris į juoką bei pastarojo reiškiniai). Juokas imperijos / kolonijos struktūroje: XIX a. Ukrainos / Rusijos santykio atspindys Gogolio kūryboje, Vidurio Europos juokas XIX-XX a. pradžioje: F. Kafkos ir J. Hašeko kūrybos interpretacija juoko aspektu; Vidurio Europos žydų anekdotai. Socio-geografiškai (pvz., Amerikos, Didžiosios Britanijos) bei socio-topografiškai (pvz., aukštuomenė, centras, periferija) nulemtos juoko (humoro) formos: kodėl kalbame apie anglišką, amerikietišką, žydišką, čekišką, lietuvišką humorą. Seminarų metu literatūros tekstų pagrindu diskutuojamos nacionalinės juoko ypatybės.</p>	4		2			6	10	Studentai turi perskaityti literatūros kūrinių ištraukas ir pažiūrėti kino komediją (skaitiniai ir kino komedija pasirenkami bendru susitarimu tarp studentų ir dėstytojos). Apgalvoti juoko ir istorijos / geografijos santykį. Skaitinių apimtis iki 100 psl.
<p>4. Juoko refleksija filosofijoje ir jai artimuose teoriniuose diskursuose: antikinė filosofinio juoko scena (Demokritas, Sokratas, Diogenas), I. Kanto pastabos apie juoką, vokiečių romantikų ironijos samprata ir jų filosofinė linksmybė, H. Bergsono gyvenimo komedijos juokas, sąmojo ir juoko malonumo šaltinių interpretacija S. Freudo psichoanalizėje, juoko fenomenologija. Seminarų ir paskaitų metu juoko teorijos taikomos įvairiems šiuolaikinės kultūros reiškiniams apsvarstyti.</p>	4		6			10	24	Studentai skaito Bergsono <i>Juoko</i> (privalomos literatūros sąrašė nurodyta ištrauka) ir Freudo veikalo <i>Sąmojis ir jo ryšys su sąmone</i> ištraukas (privalomos literatūros sąrašė nurodyta ištrauka). Pasirengimas skaitinio pristatymui, aptarimui, diskutavimui bei taikymui pasirinktų kultūros reiškinų interpretacijai. Žiūrėti Charlie Chaplino komediją ir ją analizuoti Bergsono komizmo aspektu. Surasti ar sukurti po 5 sąmojo atvejus, seminare juos aptarti Freudo sąmojo kategorijų kontekste.
<p>5. Juoko poetika: komedijos poveikis literatūrai ir menams; teatralizavimas kaip viena pagrindinių juoko efektą kuriančių</p>	2		2			4	8	Studentai skaito F. Kafkos <i>Proceso</i> (1922), J. Hašeko „Šauniojo kareivio Šeiko nuotykių“, D. Charmso

priemonių; karnavalinė romano žanro kilmė; parodija. Dabarties pasaulio juokas ir jo tyrimo kryptys: juokas ir galia, juokas politikoje, žiniasklaidoje, etninių mažumų juokas, juokas ir pramogų industrija.								<i>Nutikimų ištraukas, ruošiasi analizuoti jas juoko poetikos aspektais.</i>
6. Temų parengimas, pristatymai ir aptarimas. Pasiruošimas egzaminui (testui) arba rašto darbo rengimas.			1 2				12 20	Pasiruošti 15 min. temos pristatymui ir 5-7 min. diskusijai po pristatymo.
Iš viso	1 6	3 2					48 82	

Vertinimo strategija	Svoris proc.	Atsiskaitymo laikas	Vertinimo kriterijai
<p>Egzaminas</p> <p>Pasirinktinai:</p> <p>Uždarų / atvirų klausimų testas iš paskaitų, seminarų ir skaitinių medžiagos.</p> <p>Arba:</p> <p>Juoko kultūros reiškinių analizuojantis rašto darbas</p>	50%	Egzaminų laikymo laikotarpis	<p>Testo vertinimas:</p> <p>10 balų – į klausimą atsakyta aiškiai, pilnai ir išsamiai, atskleista klausimo esmė, parodytos apibendrintos žinios ir kritiško vertinimo gebėjimas.</p> <p>9 balai – į klausimą atsakyta aiškiai, pilnai ir išsamiai, atskleista klausimo esmė, parodytos apibendrintos žinios</p> <p>8 balai – į klausimą atsakyta aiškiai, pilnai ir išsamiai, atskleista klausimo esmė.</p> <p>7 balai – į klausimą atsakyta aiškiai, tačiau nepilnai arba neišsamiai, tačiau paminėti svarbiausi dalykai.</p> <p>6 balai – į klausimą atsakyta aiškiai, tačiau nepilnai arba neišsamiai, nepaminti kai kurie svarbūs aspektai.</p> <p>5 balai – į klausimą atsakyta neaiškiai arba nepilnai arba neišsamiai, paminėti tik vienas ar keli svarbūs aspektai.</p> <p>4–1 – į klausimą neatsakyta.</p> <p>Rašto darbo atveju: tema pasirenkama ir aptariama su dėstytoja iki gegužės 1 d. / gruodžio 1 d. Tema turi kilti iš teorinių kurso priėgų, tačiau medžiaga nėra ribojama – gali apimti visas kultūros ir visuomeninio gyvenimo sritis, pvz., meno (ir mokslo) kūrinius, ritualines praktikas (religines ir pasaulietines šventes), masinės kultūros, žiniasklaidos reiškinius, kasdienybės fenomenus ir pan.</p> <p>Prieš darbo įteikimą jo tema pristatoma seminarų metu (žr. sekantį vertinimą). Vertinant atsižvelgiama į tai, ar yra darbe atspindėta seminaro diskusijose išsirutuliojusi problematika.</p> <p>Darbo apimtis nuo 10 000 iki 20 000 ženklų su tarpais.</p> <p>Darbas vertinamas puikiai ir labai gerai (9-10), jeigu studentas, taikydamas juoko kultūros sąvokyną kaip analizės įrankį, nuosekliai ištiria ir aprašo vieną ar kitą reiškinių, suformuluoja jo prasmę, susieja su bendru kultūros kontekstu, ir apibendrindamas pademonstruoja teorijos išmanymą.</p> <p>Darbas vertinamas gerai (8), jei studentas nurodo pagrindinius juoko kultūros bruožus, būdingus aprašomam reiškiniui, ir pademonstruoja teorijos išmanymą.</p> <p>Darbas vertinama vidutiniškai (7), jei juoko kultūros reiškinys analizuojamas padrikai, nesinaudojant analizės įrankiais, bet išmanomas bendras kontekstas ir teoriniai pagrindai.</p> <p>Darbas vertinamas patenkinamai ar silpnai (5-6),</p>

			jeigu analizė padrika ir neįtraukianti kultūrinių ir teorinių kontekstų. Darbai, neatitinkantys nurodytų kriterijų, vertinami neigiamai.
Pasirinktos temos pristatymas kolegų auditorijai; dalyvavimas kitų studentų pristatytų temų aptarime, diskusijose seminarų metu.	50%	Balandžio – gegužės / Lapkričio – gruodžio mėnesiai (12–16 studijų savaitė)	Pristatymų tema pasirenkama ir aptariama su dėstytoja iki balandžio 1 d. / lapkričio 1 d. Tema turi kilti iš teorinių kurso prieigų, tačiau medžiaga nėra ribojama – gali apimti visas kultūros ir visuomeninio gyvenimo sritis, pvz., meno (ir mokslo) kūrinius, ritualines praktikas (religines ir pasaulietines šventes), masinės kultūros, žiniasklaidos reiškinius, kasdienybės fenomenus ir pan. Pristatymai rengiami PP formatu ir įkeliama į virtualią mokymo aplinką. Trukmė – iki 15 min. Pristatyme nurodoma analizei pasirinkta medžiaga, aptariamas jos santykis su juoko kultūra, motyvuojama pasirinkta teorinė prieiga, pateikiami analizės rezultatai. Pristatymo turinio vertinimui taikomi kriterijai: medžiagos adekvatumas problematikai, teorinės prieigos motyvacija, juoko kultūros sąvokyno valdymas medžiagos interpretavime. Paties pristatymo vertinimo kriterijai: sklandumas, aiškumas, įdomumas, auditorijos įtrauktumas. Vertinant atsižvelgiama į tai, ar yra darbe atspindėta seminaro diskusijose išsirutuliojusi problematika. Vertinant atsižvelgiama ir į studentės/-o dalyvavimą kolegų darbų aptarimuose: klausimai, aktyvus dalyvavimas diskusijoje, minčių lietuje, idėjų siūlymas. Aktyviai dalyvaujant pridedami papildomas balas.

Autorius	Leidimo metai	Pavadinimas	Periodinio leidinio Nr. ar leidinio tomas	Leidimo vieta ir leidykla	Prieiga internete ar VU bibliotekoje
Privalomoji literatūra*					
Inga Vidugirytė	2012	<i>Juoko kultūra: studijų knyga</i>		Vilnius: VU leidykla, 200 p.	
Inga Vidugirytė	2017	<i>Juoko kultūra: teorinių skaitinių komentarai, klausimai, užduotys</i>		Vilnius: VU leidykla	
Mikhail Bakhtin	2011	<i>Rabelais and His World</i>		Indiana University Press, p. 1–30.	
Henri Bergson	2014	<i>Juokas</i>		Vilnius: Vaga, p. 15–58.	
Sigmund Freud	2002	<i>The Joke and Its Relation to the Unconscious</i> , III d. "The Tendencies of the Joke"		London: Penguin Books, p. 87 – 113.	
Grožinės literatūros kūriniai, nurodyti prie seminarų užduočių					
Papildoma literatūra					
Victor Raskin, ed.	2008	<i>Primer to Humour Research</i>		Berlin, DEU: Mouton de Gruyter	Per VU biblioteką su VPN
Jan Bremmer and	2005	<i>A Cultural History of</i>		Cambridg	VU

Hermann Roodenburg, eds.		<i>Humour: From Antiquity to the Present Day</i>		e: Polity Press, 280 p.	Politikos ir Tarptautinių santykių instituto biblioteka
--------------------------	--	--	--	-------------------------	---

* Visi privalomų skaitinių tekstai prieinami kurso virtualioje mokymo aplinkoje.